

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 8ης Φεβρουαρίου 2024*

«Αίτηση αναιρέσεως – Οικονομική και νομισματική πολιτική – Προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων – Καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) – Κανονισμός (ΕΕ) 1024/2013 – Άρθρο 6, παράγραφος 5, στοιχείο β' – Εποπτεία πιστωτικού ιδρύματος η οποία ασκείται άμεσα από την ΕΚΤ – Προϋποθέσεις – Προσφυγή ακυρώσεως – Απαράδεκτο – Εκπροσώπηση διαδίκου – Εντολή προς τον δικηγόρο – Παράτυπα εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπος»

Στην υπόθεση C-750/21 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2021,

Pilatus Bank plc, με έδρα το Ta'Xbiex (Μάλτα), εκπροσωπούμενη από τον O. Behrends, Rechtsanwalt,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η:

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), εκπροσωπούμενη από την E. Κουπετίδου, τον M. Puidokas και την E. Yoo,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο τμήματος, F. Biltgen, N. Wahl (εισηγητή), J. Passer και M. L. Arastey Sahún, δικαστές,

Γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 25ης Μαΐου 2023,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, η Pilatus Bank plc ζητεί την αναίρεση της διάταξης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 24ης Σεπτεμβρίου 2021, Pilatus Bank κατά ΕΚΤ (T-139/19, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, EU:T:2021:623), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ως προδήλως νόμω αβάσιμη την προσφυγή της με αίτημα την ακύρωση της απόφασης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) της 21ης Δεκεμβρίου 2018, με την οποία η ΕΚΤ την ενημέρωσε, μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ότι δεν ήταν πλέον αρμόδια να διασφαλίζει την άμεση προληπτική εποπτεία της αναιρεσείουσας και να λαμβάνει μέτρα που την αφορούν (στο εξής: επίδικο ηλεκτρονικό μήνυμα).

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός (ΕΕ) 1024/2013

- 2 Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΕ) 1024/2013 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 2013, για την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ 2013, L 287, σ. 63), το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα εξής:

«Με τον παρόντα κανονισμό ανατίθενται στην ΕΚΤ ειδικά καθήκοντα σχετικά με τις πολιτικές προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, με σκοπό να συμβάλει στην ασφάλεια και την ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και στη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος στην ΕΕ και σε κάθε κράτος μέλος, διαφυλασσομένης πλήρως της ενότητας και της ακεραιότητας της εσωτερικής αγοράς με γνώμονα την ίση μεταχείριση των πιστωτικών ιδρυμάτων προς αποτροπή της καταχρηστικής επιλογής του ευνοϊκότερου καθεστώτος εποπτείας.

[...]

- 3 Το άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί» προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι εξής ορισμοί:

[...]

2. “εθνική αρμόδια αρχή”: οποιαδήποτε εθνική αρμόδια αρχή που ορίζεται από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων [και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ 2013, L 176, σ. 1)] και την οδηγία 2013/36/ΕΕ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων, για την τροποποίησης της οδηγίας 2002/87/ΕΚ και για την κατάργηση των οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ (ΕΕ 2013, L 176, σ. 338)],

3. “πιστωτικά ιδρύματα”: πιστωτικά ιδρύματα όπως ορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1, σημείο 1 του κανονισμού [575/2013]».

4 Το άρθρο 4 του εν λόγω κανονισμού καθορίζει τα καθήκοντα που ανατίθενται στην ΕΚΤ και προβλέπει στην παράγραφο 1, στοιχείο α', και στην παράγραφο 3, πρώτο εδάφιο, τα εξής:

«1. Στο πλαίσιο του άρθρου 6, η ΕΚΤ, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα να εκτελεί, για σκοπούς προληπτικής εποπτείας, τα κατωτέρω καθήκοντα όσον αφορά όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στα συμμετέχοντα κράτη μέλη:

α) Να χορηγεί άδεια λειτουργίας σε πιστωτικά ιδρύματα και να ανακαλεί την άδεια αυτή υπό την προϋπόθεση των διατάξεων του άρθρου 14,

[...]

3. Για το σκοπό της εκτέλεσης των καθηκόντων που της ανατίθενται με τον παρόντα κανονισμό, με σκοπό τη διασφάλιση υψηλών προτύπων εποπτείας, η ΕΚΤ εφαρμόζει όλη την οικεία νομοθεσία και, αν το σχετικό ενωσιακό δίκαιο αποτελείται από οδηγίες, την εθνική νομοθεσία μεταφοράς των οδηγιών στην εσωτερική έννομη τάξη. Αν η σχετική ενωσιακή νομοθεσία αποτελείται από κανονισμούς και αυτοί οι κανονισμοί παρέχουν ρητώς επιλογές στα κράτη μέλη, η ΕΚΤ πρέπει να εφαρμόζει επίσης και την εθνική νομοθεσία διά της οποίας ασκούνται αυτές οι επιλογές.»

5 Το άρθρο 6 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Συνεργασία εντός του ενιαίου εποπτικού μηχανισμού [(EEM)]», προβλέπει τα εξής:

«1. Η ΕΚΤ εκτελεί τα καθήκοντά της στο πλαίσιο ενιαίου εποπτικού μηχανισμού αποτελούμενου από την ΕΚΤ και τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Η ΕΚΤ είναι υπεύθυνη για την αποτελεσματική και συνεπή λειτουργία του ενιαίου εποπτικού μηχανισμού.

2. Τόσο η ΕΚΤ όσο και οι αρμόδιες εθνικές αρχές συνεργάζονται καλοπίστως και αλληλοενημερώνονται.

Με την επιφύλαξη της εξουσίας της ΕΚΤ να λαμβάνει απευθείας ή να έχει απευθείας πρόσβαση στις πληροφορίες που δίδονται συνεχώς από τα πιστωτικά ιδρύματα, οι αρμόδιες εθνικές αρχές παρέχουν ειδικότερα στην ΕΚΤ όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για το σκοπό της άσκησης των καθηκόντων που της ανατίθενται με τον παρόντα κανονισμό.

3. Όταν είναι σκόπιμο και με την επιφύλαξη της ευθύνης και της λογοδοσίας της ΕΚΤ για τα καθήκοντα που της ανατίθενται με τον παρόντα κανονισμό, οι εθνικές αρμόδιες αρχές συνδράμουν την ΕΚΤ, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο πλαίσιο που αναφέρεται στην παράγραφο 7, κατά την προπαρασκευή και εφαρμογή οποιωνδήποτε πράξεων που αφορούν τα καθήκοντα του άρθρου 4 σχετικά με όλα τα πιστωτικά ιδρύματα, περιλαμβανομένης και της συνδρομής σε δραστηριότητες εξακρίβωσης. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του άρθρου 4, ακολουθούν τις οδηγίες που δίδονται από την ΕΚΤ.

4. Αναφορικά με τα καθήκοντα που ορίζονται στο άρθρο 4, πλην των στοιχείων α) και γ) της παραγράφου 1, η ΕΚΤ έχει τις αρμοδιότητες που παρατίθενται στην παράγραφο 5 του παρόντος άρθρου, ενώ οι αρμόδιες εθνικές αρχές έχουν τις ευθύνες της παραγράφου 6 του παρόντος

άρθρου, εντός του πλαισίου που αναφέρεται στην παράγραφο 7 του παρόντος άρθρου και δυνάμει των σχετικών διαδικασιών, όσον αφορά την εποπτεία των ακόλουθων πιστωτικών ιδρυμάτων, χρηματοδοτικών εταιρειών συμμετοχών μεικτών χρηματοοικονομικών εταιρειών συμμετοχών, ή υποκαταστημάτων που είναι εγκατεστημένα σε συμμετέχοντα κράτη μέλη και τα οποία ανήκουν σε πιστωτικά ιδρύματα εγκατεστημένα σε μη συμμετέχοντα κράτη μέλη:

– Εκείνα που είναι λιγότερο σημαντικά σε ενοποιημένη βάση, το υψηλότερο επίπεδο ενοποίησης των οποίων είναι στα συμμετέχοντα κράτη μέλη, ή μεμονωμένα στην ειδική περίπτωση των υποκαταστημάτων, τα οποία είναι εγκατεστημένα σε συμμετέχοντα κράτη μέλη, ή των πιστωτικών ιδρυμάτων που είναι εγκατεστημένα σε μη συμμετέχοντα κράτη μέλη. Η σημασία αξιολογείται βάσει των ακόλουθων κριτηρίων:

- i) μέγεθος·
- ii) σημασία για την οικονομία της ΕΕ ή ενός συμμετέχοντος κράτους μέλους·
- iii) φάσμα διασυννοριακών δραστηριοτήτων.

Σε ό,τι αφορά το πρώτο εδάφιο ανωτέρω, ένα πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοδοτική εταιρεία συμμετοχών ή μεικτή χρηματοοικονομική εταιρεία συμμετοχών δεν θεωρείται λιγότερο σημαντική, εκτός εάν αυτό δικαιολογείται λόγω ειδικών περιστάσεων που πρέπει να διευκρινιστούν στη μεθοδολογία, εφόσον πληρούται οποιαδήποτε από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- i) η συνολική αξία των στοιχείων του ενεργητικού υπερβαίνει τα 30 δισεκατ. EUR, ή
- ii) το ποσοστό του συνόλου των στοιχείων του ενεργητικού ως προς το [ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ)] του συμμετέχοντος κράτους μέλους εγκατάστασης, υπερβαίνει το 20 %, εκτός εάν η συνολική αξία των στοιχείων του ενεργητικού δεν υπερβαίνει τα 5 δισεκατ. EUR, ή
- iii) εν συνεχεία κοινοποίησης από την αρμόδια εθνική αρχή, η οποία εκτιμά ότι το πιστωτικό ίδρυμα είναι ιδιαίτερης σημασίας για την εγχώρια οικονομία, η ΕΚΤ λαμβάνει απόφαση επιβεβαιώνοντας τη σημασία του μετά από συνολική αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης του ισολογισμού, του πιστωτικού ιδρύματος.

Η ΕΚΤ δύναται επίσης, ιδία πρωτοβουλία, να θεωρεί ένα ίδρυμα ιδιαίτερα σημαντικό όταν διαθέτει θυγατρικές πιστωτικά ιδρύματα σε πλείονα συμμετέχοντα κράτη μέλη και τα διασυννοριακά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού του αποτελούν σημαντικό μέρος των συνολικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του, υπό προϋποθέσεις που καθορίζονται στη μεθοδολογία.

Δεν θεωρούνται λιγότερο σημαντικά εκείνα που έχουν ζητήσει ή έχουν λάβει άμεσα δημόσια χρηματοδοτική στήριξη από το [Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ)] ή τον [Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ)].

Παρά τις διατάξεις των ανωτέρω εδαφίων, η ΕΚΤ ασκεί τα καθήκοντα που της ανατίθενται με τον παρόντα κανονισμό όσον αφορά τα τρία πιο σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα σε κάθε συμμετέχον κράτος μέλος, εκτός εάν δικαιολογείται από ιδιαίτερες περιστάσεις.

5. Σε ό,τι αφορά τα πιστωτικά ιδρύματα της παραγράφου 4, και εντός του πλαισίου της παραγράφου 7:

α) Η ΕΚΤ εκδίδει κανονισμούς, κατευθυντήριες γραμμές ή γενικές οδηγίες προς τις αρμόδιες εθνικές αρχές, σύμφωνα με τις οποίες τα καθήκοντα που ορίζονται στο άρθρο 4, πλην των στοιχείων α) και γ) της παραγράφου 1, ασκούνται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, οι οποίες και λαμβάνουν τις εποπτικές αποφάσεις.

Οι οδηγίες αυτές μπορούν να αφορούν τις ειδικές εξουσίες του άρθρου 16, παράγραφος 2 για ομίλους ή κατηγορίες πιστωτικών ιδρυμάτων, προκειμένου να εξασφαλίζεται η συνοχή των εποπτικών αποτελεσμάτων εντός του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού,

β) Όταν απαιτείται για τη διασφάλιση της συνεπούς εφαρμογής υψηλών εποπτικών κανόνων, η ΕΚΤ δύναται, ανά πάσα στιγμή, ιδία πρωτοβουλία κατόπιν διαβούλευσης με τις αρμόδιες εθνικές αρχές ή κατόπιν αιτήματος αρμόδιας εθνικής αρχής, να αποφασίσει να ασκεί η ίδια άμεσα τις σχετικές εξουσίες για ένα ή περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα αναφερόμενα στην παράγραφο 4, ακόμα και αν έχει ζητηθεί ή ληφθεί έμμεσα χρηματοδοτική στήριξη από το ΕΤΧΣ ή τον ΕΜΣ,

γ) Η ΕΚΤ ασκεί την εποπτεία της λειτουργίας του συστήματος, βάσει των ευθυνών και των διαδικασιών που ορίζονται στο παρόν άρθρο, και ειδικότερα στην παράγραφο 7 στοιχείο γ),

δ) Η ΕΚΤ μπορεί ανά πάσα στιγμή να κάνει χρήση των εξουσιών που αναφέρονται στα άρθρα 10 έως 13,

ε) Η ΕΚΤ μπορεί επίσης σε ad hoc και διαρκή βάση να απαιτεί πληροφορίες από τις αρμόδιες εθνικές αρχές ως προς την εκτέλεση των καθηκόντων τους δυνάμει του παρόντος άρθρου.

6. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου, οι αρμόδιες εθνικές αρχές εκτελούν και έχουν την ευθύνη για τα καθήκοντα που αναφέρονται στα στοιχεία β), δ)-στ) και θ) του άρθρου 4 παράγραφος 1 και για τη θέσπιση όλων των συναφών εποπτικών αποφάσεων αναφορικά με τα πιστωτικά ιδρύματα της παραγράφου 4 πρώτο εδάφιο του παρόντος άρθρου, εντός του πλαισίου και σύμφωνα με τις διαδικασίες της παραγράφου 7 του παρόντος άρθρου.

Με την επιφύλαξη των άρθρων 10 έως 13, οι αρμόδιες εθνικές και οι εντεταλμένες εθνικές αρχές διατηρούν τις κατά το εθνικό δίκαιο εξουσίες να λαμβάνουν πληροφορίες από τα πιστωτικά ιδρύματα, τις χρηματοδοτικές εταιρείες συμμετοχών, τις μεικτές χρηματοδοτικές εταιρείες συμμετοχών και τις επιχειρήσεις που περιλαμβάνονται στην ενοποιημένη χρηματοοικονομική κατάσταση του πιστωτικού ιδρύματος, και να κάνουν επιτόπιους ελέγχους στα εν λόγω πιστωτικά ιδρύματα, χρηματοδοτικές εταιρείες συμμετοχών και μεικτές χρηματοοικονομικές εταιρείες συμμετοχών. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές ενημερώνουν την ΕΚΤ, σύμφωνα με το πλαίσιο της παραγράφου 7 του παρόντος άρθρου, ως προς τα μέτρα που λαμβάνουν δυνάμει της παρούσας παραγράφου και συντονίζουν στενά τα μέτρα αυτά με την ΕΚΤ.

Οι αρμόδιες εθνικές αρχές υποβάλουν έκθεση στην ΕΚΤ σε τακτική βάση ως προς την άσκηση των δραστηριοτήτων βάσει του άρθρου αυτού.

[...]

8. Όταν η ΕΚΤ επικουρείται από τις αρμόδιες εθνικές ή τις εθνικές εντεταλμένες αρχές για την άσκηση των εκ του παρόντος κανονισμού καθηκόντων της, η ΕΚΤ και οι εθνικές αρμόδιες αρχές τηρούν τις οικείες ενωσιακές πράξεις αναφορικά με την κατανομή των αρμοδιοτήτων και τη συνεργασία μεταξύ αρμοδίων αρχών από διαφορετικά κράτη μέλη.»

Ο κανονισμός 575/2013

- 6 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 1, του κανονισμού 575/2013, ως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς ως προς την οποία ασκήθηκε αίτηση αναιρέσεως, είχε ως εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- (1) ως “πιστωτικό ίδρυμα”: νοείται η επιχείρηση της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται στην αποδοχή από το κοινό καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων και στη χορήγηση πιστώσεων για ίδιο λογαριασμό».

Το ιστορικό της διαφοράς

- 7 Η Pilatus Bank είναι πιστωτικό ίδρυμα με έδρα τη Μάλτα. Ως «λιγότερο σημαντικό» πιστωτικό ίδρυμα κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 4, του κανονισμού 1024/2013, η αναιρεσείουσα υπέκειτο στην άμεση προληπτική εποπτεία της Malta Financial Services Authority (Αρχής Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών της Μάλτας, Μάλτα, στο εξής: MFSA), η οποία αποτελεί «αρμόδια εθνική αρχή» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού.
- 8 Ο Ali Sadr Hasheminejad, μέτοχος της αναιρεσείουσας ο οποίος κατέχει εμμέσως το 100 % του κεφαλαίου της και των δικαιωμάτων ψήφου, συνελήφθη στις Ηνωμένες Πολιτείες με έξι κατηγορίες αφορώσες τη φερόμενη συμμετοχή του σε σύστημα μέσω του οποίου περίπου 115 εκατομμύρια δολάρια Ηνωμένων Πολιτειών (USD) (περίπου 108 εκατομμύρια ευρώ), καταβληθέντα για τη χρηματοδότηση κατασκευαστικού έργου στη Βενεζουέλα, είχαν διοχετευθεί παράνομα σε Ιρανούς και σε ιρανικές επιχειρήσεις.
- 9 Κατόπιν της απαγγελίας κατηγοριών εις βάρος του A. Sadr Hasheminejad στις Ηνωμένες Πολιτείες, η αναιρεσείουσα έλαβε αιτήματα ανάληψης καταθέσεων συνολικού ύψους 51,4 εκατομμυρίων ευρώ, ήτοι για ποσό ανερχόμενο σχεδόν στο 40 % των αναγραφόμενων στον ισολογισμό της καταθέσεων.
- 10 Στο πλαίσιο αυτό, η MFSA εξέδωσε τρεις οδηγίες που αφορούν την αναιρεσείουσα.
- 11 Στις 21 Μαρτίου 2018 η MFSA εξέδωσε, αφενός, οδηγία σχετικά με την ανάκληση ή την αναστολή των δικαιωμάτων ψήφου, με την οποία διέταξε, μεταξύ άλλων, την απομάκρυνση του A. Sadr Hasheminejad από τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου της αναιρεσείουσας με άμεση ισχύ και την παύση όλων των λοιπών εξουσιών του λήψης αποφάσεων στο πλαίσιο της, καθώς και την αναστολή της εκ μέρους του άσκησης των δικαιωμάτων του ψήφου και την αποχή του από οποιαδήποτε νομική ή δικαστική εκπροσώπηση της αναιρεσείουσας και, αφετέρου, οδηγία περί αναστολής εργασιών με την οποία διέταξε την αναιρεσείουσα να μην εγκρίνει καμία τραπεζική συναλλαγή, και δη τις αναλήψεις και τις καταθέσεις των μετόχων και των μελών του διοικητικού της συμβουλίου.

- 12 Στις 22 Μαρτίου 2018 η MFSA εξέδωσε οδηγία σχετικά με τον διορισμό υπευθύνου, ο οποίος, σύμφωνα με τους όρους της εντολής του, ήταν αρμόδιος να «αναλάβει όλες τις εξουσίες, τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις της τράπεζας για το σύνολο των περιουσιακών της στοιχείων, είτε ασκούνται από τη γενική συνέλευση των μετόχων της τράπεζας είτε από το διοικητικό της συμβούλιο είτε από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, μεταξύ άλλων και τη νομική και δικαστική εκπροσώπηση της τράπεζας, αποκλεισμένων της τράπεζας και κάθε άλλου προσώπου» (στο εξής: υπεύθυνος).
- 13 Στις 29 Ιουνίου 2018 η MFSA πρότεινε στην ΕΚΤ να ανακαλέσει την άδεια λειτουργίας της αναιρεσείουσας για την ανάληψη δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, παράγραφος 5, του κανονισμού 1024/2013.
- 14 Κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ανάκλησης της άδειας λειτουργίας, το διοικητικό συμβούλιο της αναιρεσείουσας εξουσιοδότησε δικηγόρο ο οποίος ήρθε σε επαφή με την ΕΚΤ.
- 15 Στο πλαίσιο αυτό, η αναιρεσείουσα, διά του εξουσιοδοτημένου από το διοικητικό της συμβούλιο δικηγόρου, δήλωσε, στην αλληλογραφία της με την ΕΚΤ, ότι ο υπεύθυνος είχε κατ' ουσίαν ενημερώσει τον οικείο δικηγόρο ότι δεν επρόκειτο να εγκρίνει την καταβολή της αμοιβής του με κεφάλαια της τράπεζας της οποίας τη διοίκηση είχε αναλάβει.
- 16 Η αναιρεσείουσα ανέφερε επίσης ότι ζήτησε από την MFSA, χωρίς να λάβει απάντηση, να δώσει εντολή στον υπεύθυνο να εγκρίνει τη χρήση κεφαλαίων της τράπεζας για την καταβολή της αμοιβής του εν λόγω δικηγόρου.
- 17 Με απόφαση της 2ας Νοεμβρίου 2018, η ΕΚΤ ανακάλεσε την άδεια λειτουργίας της αναιρεσείουσας βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', και του άρθρου 14, παράγραφος 5, του κανονισμού 1024/2013.
- 18 Στο πλαίσιο αυτό, η αναιρεσείουσα ζήτησε από την ΕΚΤ, με δύο μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 13ης Νοεμβρίου και της 20ής Δεκεμβρίου 2018, να διασφαλίσει την άμεση προληπτική εποπτεία της βάσει του κανονισμού 1024/2013 και να υποχρεώσει τον υπεύθυνο να εγκρίνει την καταβολή της αμοιβής του διορισθέντος από το διοικητικό συμβούλιο δικηγόρου με κεφάλαια της τράπεζας.
- 19 Με το επίδικο ηλεκτρονικό μήνυμα, η ΕΚΤ απάντησε ως εξής:

«Επί του μηνύματός σας ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που εστάλη στην ΕΚΤ στις 13 Νοεμβρίου 2018, με το οποίο ζητάτε από την ΕΚΤ να διασφαλίσει την άμεση εποπτεία της [αναιρεσείουσας] και να σχολιάσει “τα γεγονότα της Παρασκευής 2 Νοεμβρίου 2018”, καθώς και επί του μηνύματός σας ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 20ής Δεκεμβρίου 2018, με το οποίο επαναλάβατε το αίτημά σας να αναλάβει η ΕΚΤ την άμεση εποπτεία της [αναιρεσείουσας]. Παρακαλείσθε να σημειώσετε, ωστόσο, ότι τα εποπτικά καθήκοντα της ΕΚΤ δυνάμει του κανονισμού [1024/2013] έχουν εφαρμογή μόνον σε πιστωτικά ιδρύματα (βλ. άρθρο 1, [πρώτο εδάφιο], του εν λόγω κανονισμού). Δεδομένου ότι η άδεια λειτουργίας της [αναιρεσείουσας] ως πιστωτικού ιδρύματος ανακλήθηκε με ισχύ από 5 Νοεμβρίου 2018, η ΕΚΤ δεν είναι πλέον αρμόδια να λάβει μέτρα έναντι της [αναιρεσείουσας].»

Η προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη

- 20 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 4 Μαρτίου 2019, η αναιρεσείουσα, διά του εξουσιοδοτημένου από το διοικητικό της συμβούλιο δικηγόρου, άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά του επίδικου ηλεκτρονικού μηνύματος.
- 21 Με την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 126 του Κανονισμού Διαδικασίας του, το Γενικό Δικαστήριο, χωρίς να αποφανθεί επί της ενστάσεως απαραδέκτου της προσφυγής την οποία ήγειρε η ΕΚΤ, απέρριψε την προσφυγή ως προδήλως νόμω αβάσιμη.

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας

- 22 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 6 Δεκεμβρίου 2021, η αναιρεσείουσα, διά του ίδιου δικηγόρου που την εκπροσώπησε και πρωτοδίκως, άσκησε την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως.
- 23 Με την αίτηση αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο:
- να ανατρέψει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη,
 - να κηρύξει άκυρο το επίδικο ηλεκτρονικό μήνυμα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 264 ΣΛΕΕ,
 - κατά το μέρος που το Δικαστήριο δεν είναι σε θέση να εκδώσει απόφαση επί της ουσίας, να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της προσφυγής ακυρώσεως, και
 - να καταδικάσει την ΕΚΤ στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.
- 24 Η ΕΚΤ ζητεί από το Δικαστήριο:
- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως ως εν μέρει απαράδεκτη και εν μέρει αβάσιμη,
 - επικουρικώς, να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως ως αβάσιμη στο σύνολό της, και
 - εν πάση περιπτώσει, να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

Επί του αιτήματος επανάληψης της προφορικής διαδικασίας

- 25 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 27 Ιουνίου 2023, η ΕΚΤ ζήτησε να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 83 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.
- 26 Προς στήριξη του αιτήματός της, η ΕΚΤ επισημαίνει ότι επιθυμεί να υποβάλει νέα πραγματικά στοιχεία τα οποία, υπό το πρίσμα των πρόσφατων γεγονότων, ήτοι των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα της 25ης Μαΐου 2023, δύνανται να έχουν καθοριστική σημασία για την απόφαση του Δικαστηρίου. Εκτιμά ότι από τις προτάσεις προκύπτει ότι η γενική εισαγγελέα είναι της γνώμης ότι οι σχετικές με την αναιρεσείουσα οδηγίες, τις οποίες εξέδωσε η MFSA τον Μάρτιο του 2018, είναι «προπαρασκευαστικές πράξεις» στο πλαίσιο της σύνθετης διοικητικής διαδικασίας που

οδήγησε στην έκδοση της απόφασης της ΕΚΤ για την ανάκληση της άδειας λειτουργίας και ότι οι παρατυπίες από τις οποίες πάσχουν οι οδηγίες αυτές είναι, ως εκ τούτου, καταλογιστέες στην ΕΚΤ και «καθιστούν ελαττωματική» την απόφασή της για την ανάκληση της άδειας λειτουργίας. Η ΕΚΤ προσκομίζει πραγματικά στοιχεία προκειμένου να αποδείξει ότι οι εν λόγω οδηγίες αποτέλεσαν αντικείμενο προσφυγής ενώπιον των δικαστηρίων της Μάλτας.

- 27 Συναφώς, υπενθυμίζεται, αφενός, ότι ο Οργανισμός του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Κανονισμός Διαδικασίας του Δικαστηρίου δεν προβλέπουν δυνατότητα των κατά το άρθρο 23 του Οργανισμού ενδιαφερομένων να διατυπώνουν παρατηρήσεις σε απάντηση των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα (απόφαση της 9ης Ιουνίου 2022, *Préfet du Gers και Institut national de la statistique et des études économiques*, C-673/20, EU:C:2022:449, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 28 Αφετέρου, δυνάμει του άρθρου 252, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο γενικός εισαγγελέας διατυπώνει δημοσίως, με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία, αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων οι οποίες, σύμφωνα με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτούν την παρέμβασή του. Επομένως, δεν πρόκειται για διατύπωση γνώμης απευθυνόμενης προς τους δικαστές ή τους διαδίκους η οποία να προέρχεται από αρχή εκτός του Δικαστηρίου, αλλά για ατομική και αιτιολογημένη γνώμη, την οποία διατυπώνει δημοσίως ένα μέλος του ίδιου του θεσμικού οργάνου. Υπό τις συνθήκες αυτές, επί των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα δεν διεξάγεται συζήτηση μεταξύ των διαδίκων. Εξάλλου, το Δικαστήριο δεν δεσμεύεται ούτε από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα ούτε από την αιτιολογία βάσει της οποίας αυτός καταλήγει στις εν λόγω προτάσεις. Κατά συνέπεια, η διαφωνία οποιουδήποτε ενδιαφερομένου με τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα, όποια και αν είναι τα ζητήματα που εξετάζει ο γενικός εισαγγελέας με τις προτάσεις του, δεν μπορεί να συνιστά, αυτή καθεαυτήν, λόγο που δικαιολογεί την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας (απόφαση της 9ης Ιουνίου 2022, *Préfet du Gers και Institut national de la statistique et des études économiques*, C-673/20, EU:C:2022:449, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 29 Πλην όμως, κατά το άρθρο 83 του Κανονισμού του Διαδικασίας, το Δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να διατάξει τη διεξαγωγή της προφορικής διαδικασίας ή την επανάληψή της, ιδίως αν κρίνει ότι δεν έχει διαφωτιστεί επαρκώς, ή όταν ένας διάδικος, μετά τη λήξη της διαδικασίας αυτής, επικαλείται νέο πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί της απόφασης του Δικαστηρίου.
- 30 Ωστόσο, εν προκειμένω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι διαθέτει όλα τα απαραίτητα στοιχεία για να αποφανθεί και ότι τα στοιχεία που επικαλείται η ΕΚΤ προς στήριξη του αιτήματός της για επανάληψη της προφορικής διαδικασίας δεν συνιστούν νέα πραγματικά περιστατικά δυνάμενα να ασκήσουν επιρροή επί της απόφασης που καλείται να εκδώσει το Δικαστήριο.
- 31 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, κρίνει ότι δεν συντρέχει λόγος να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

- 32 Υπενθυμίζεται εκ προοιμίου ότι, κατά πάγια νομολογία, κάθε ζήτημα που αφορά το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ενδέχεται να συνιστά λόγο δημόσιας τάξης ο οποίος εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο όταν αυτό επιλαμβάνεται

αιτήσεως αναιρέσεως (αποφάσεις της 23ης Απριλίου 2009, Sahlstedt κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-362/06 P, EU:C:2009:243, σκέψεις 21 έως 23, και της 6ης Ιουλίου 2023, Julien κατά Συμβουλίου, C-285/22 P, EU:C:2023:551, σκέψη 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 33 Βάσει του άρθρου 19 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο έχει εφαρμογή και στη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 53, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού αυτού, τα νομικά πρόσωπα, όπως η αναιρεσείουσα, μπορούν να προσφύγουν ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης μόνον αν εκπροσωπούνται από δικηγόρο που έχει δικαίωμα παραστάσεως ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους ή άλλου κράτους συμβαλλόμενου στη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3).
- 34 Επομένως, η εκπροσώπηση νομικού προσώπου από δικηγόρο και, ειδικότερα, το ζήτημα του νομοτύπου της εντολής που δόθηκε σε δικηγόρο για την άσκηση προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου περιλαμβάνονται μεταξύ των λόγων δημόσιας τάξης τους οποίους το Δικαστήριο, επιλαμβανόμενο κατ' αναίρεση, οφείλει να εξετάζει αυτεπαγγέλτως.
- 35 Όσον αφορά την εντολή νομικών προσώπων προς τον δικηγόρο τους, το άρθρο 51, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου ορίζει ότι οι δικηγόροι οφείλουν, οσάκις εκπροσωπούν νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, να καταθέσουν στη Γραμματεία εντολή του εκπροσωπούμενου. Αντιθέτως προς ό,τι ίσχυε βάσει του Κανονισμού Διαδικασίας ως είχε πριν από την 1η Ιουλίου 2015, η ως άνω διάταξη δεν προβλέπει υποχρέωση του νομικού προσώπου να προσκομίσει αποδεικτικό στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι η εντολή που δόθηκε προς τον δικηγόρο του καταρτίστηκε νομοτύπως από ειδικώς εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο.
- 36 Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η μη πρόβλεψη τέτοιας υποχρέωσης στο εν λόγω άρθρο 51, παράγραφος 3, δεν απαλλάσσει το Γενικό Δικαστήριο από το καθήκον ελέγχου του νομοτύπου της σχετικής εντολής σε περίπτωση αμφισβήτησης. Πράγματι, το γεγονός ότι, κατά το στάδιο της κατάθεσης της προσφυγής του, ο προσφεύγων δεν οφείλει να προσκομίσει αποδεικτικό στοιχείο δεν επηρεάζει την υποχρέωση του διαδίκου αυτού να έχει νομοτύπως εξουσιοδοτήσει τον δικηγόρο του να τον εκπροσωπήσει δικαστικώς. Η ελάφρυνση των αποδεικτικών απαιτήσεων κατά τον χρόνο κατάθεσης της προσφυγής δεν ασκεί επιρροή επί της ουσιαστικής προϋπόθεσης ότι οι προσφεύγοντες πρέπει να έχουν δώσει προσηκόντως εντολή εκπροσώπησης στους δικηγόρους τους. Συνακόλουθα, σε περίπτωση αμφισβήτησης του νομοτύπου της εντολής που έχει δώσει διάδικος στον δικηγόρο του, ο διάδικος υποχρεούται να αποδείξει ότι η εντολή ήταν νομοτυπή (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2023, China Chamber of Commerce for Import and Export of Machinery and Electronic Products κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-478/21 P, EU:C:2023:685, σκέψη 93 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 37 Το Γενικό Δικαστήριο οφείλει να εξετάζει και αυτεπαγγέλτως το νομότυπο της οικείας εντολής και ιδίως το αν η εντολή καταρτίστηκε νομοτύπως από αρμόδιο προς τούτο εκπρόσωπο του νομικού προσώπου, οσάκις η εντολή είναι προδήλως παράτυπη ή εφόσον συντρέχουν στοιχεία ικανά να θέσουν υπό σοβαρή αμφισβήτηση το νομότυπο της εντολής.
- 38 Εν προκειμένω, πολλαπλές περιστάσεις θα έπρεπε να είχαν προκαλέσει σοβαρές αμφιβολίες στο Γενικό Δικαστήριο ως προς το νομότυπο της εντολής του δικηγόρου της αναιρεσείουσας.

- 39 Συγκεκριμένα, πρώτον, τα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν στην άσκηση της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και οι όροι της εντολής εκπροσώπησης την οποία έδωσε το διοικητικό συμβούλιο της νυν αναιρεσείουσας στον δικηγόρο που άσκησε την προσφυγή ήταν ικανά να θέσουν υπό σοβαρή αμφισβήτηση το νομότυπο της εν λόγω εντολής.
- 40 Πράγματι, ο διορισμός του υπευθύνου από την MFSA και το γεγονός ότι ο εν λόγω υπεύθυνος είχε, μεταξύ άλλων, το καθήκον να αναλάβει «τη νόμιμη και δικαστική εκπροσώπηση της τράπεζας, αποκλειομένων της τράπεζας και κάθε άλλου προσώπου», μπορούσαν να εγείρουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς την ικανότητα του διοικητικού συμβουλίου της αναιρεσείουσας να κινήσει εξ ονόματός της ένδικη διαδικασία και να ορίσει προς τούτο δικηγόρο.
- 41 Οι όροι της εντολής εκπροσώπησης που δόθηκε στον δικηγόρο μπορούσαν, και αυτοί, να ενισχύσουν τις εν λόγω αμφιβολίες. Ειδικότερα, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της αναιρεσείουσας υπενθύμισαν, με την εντολή, ότι η MFSA είχε διορίσει τον υπεύθυνο στις 22 Μαρτίου 2018 και ότι του είχε αναθέσει ορισμένες αρμοδιότητες, διευκρίνισαν δε ότι «τα αρμόδια δικαστήρια θα πρέπει να προσδιορίσουν τα πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να εκπροσωπήσουν [την αναιρεσείουσα] στο συγκεκριμένο πλαίσιο. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου δεν φέρουν καμία προσωπική ευθύνη». Τα στοιχεία αυτά είναι ενδεικτικά του ότι οι ίδιοι οι υπογράφωντες την εντολή διατηρούσαν αμφιβολίες ως προς την ικανότητά τους προς εξουσιοδότηση και συνιστούν σαφή και ρητή πρόσκληση προκειμένου να εξακριβωθεί εάν πράγματι διέθεταν τέτοια ικανότητα.
- 42 Δεύτερον, αντικείμενο της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ήταν η ακύρωση της απόφασης με την οποία η ΕΚΤ απέρριψε τα αιτήματα της αναιρεσείουσας για διασφάλιση της άμεσης προληπτικής εποπτείας της και για έκδοση διαφόρων μέτρων ως προς την αναιρεσείουσα, διατάσσοντας, μεταξύ άλλων, τον υπεύθυνο να εγκρίνει την καταβολή της αμοιβής του εξουσιοδοτημένου από το διοικητικό συμβούλιο δικηγόρου.
- 43 Τα εν λόγω αιτήματα της αναιρεσείουσας προς την ΕΚΤ ήταν επίσης ικανά να θέσουν υπό σοβαρή αμφισβήτηση το νομότυπο της εντολής εκπροσώπησης προς τον δικηγόρο της νυν αναιρεσείουσας στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Πράγματι, το γεγονός ότι δεν ήταν δυνατή η καταβολή της αμοιβής του δικηγόρου της αναιρεσείουσας αποτελούσε στοιχείο ικανό να καταδείξει ότι το όργανο που τον είχε εξουσιοδοτήσει ήταν αναρμόδιο να προβεί στη σχετική καταβολή, να κινήσει εξ ονόματος της αναιρεσείουσας ένδικη διαδικασία και να ορίσει προς τούτο δικηγόρο.
- 44 Τρίτον, η αναιρεσείουσα υποστήριξε ρητώς ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ότι το επίδικο ηλεκτρονικό μήνυμα της στερούσε τη δυνατότητα ουσιαστικής εκπροσώπησης.
- 45 Υπό τις συνθήκες αυτές, ανεξαρτήτως της ουσιαστικής βασιμότητας των προεκτεθέντων επιχειρημάτων, το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να απαιτήσει, αυτεπαγγέλτως, αποδεικτικά στοιχεία περί του ότι ο δικηγόρος που εκπροσωπούσε την νυν αναιρεσείουσα είχε εξουσιοδοτηθεί νομοτύπως και ότι η εντολή είχε καταρτιστεί από αρμόδιο προς τούτο εκπρόσωπο.
- 46 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο μη ελέγχοντας αυτεπαγγέλτως το νομότυπο της εντολής που έδωσε το διοικητικό συμβούλιο της αναιρεσείουσας στον δικηγόρο της.

- 47 Μια τέτοια πρόδηλη πλάνη μπορεί να επιφέρει την αναίρεση της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, χωρίς να χρειάζεται να αποφανθεί το Δικαστήριο επί των λόγων αναιρέσεως που προβάλλει η αναιρεσείουσα.
- 48 Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Δικαστήριο δύναται, σε περίπτωση αναιρέσεως της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση.
- 49 Τούτο συμβαίνει εν προκειμένω. Πράγματι, δεδομένου ότι το Δικαστήριο κάλεσε τους διαδίκους να λάβουν θέση επί του παραδεκτού της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και, ειδικότερα, επί του νομοτύπου της εντολής εκπροσώπησης που έδωσε το διοικητικό συμβούλιο της αναιρεσείουσας, το Δικαστήριο έχει στη διάθεσή του όλα τα αναγκαία στοιχεία για να αποφανθεί επί του παραδεκτού της προσφυγής.
- 50 Η αναιρεσείουσα, στηριζόμενη στην απόφαση του Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) [εφετείου (κατώτερης αρμοδιότητας), Μάλτα] της 5ης Νοεμβρίου 2018 στην υπόθεση 6/2017 (Heikki Niemelä κ.λπ. κατά Maltese financial services authority), ισχυρίστηκε ότι, παρά τον διορισμό του υπευθύνου, το διοικητικό της συμβούλιο διατηρούσε την εξουσία να την εκπροσωπεί ενώπιον δικαστηρίου και, προς τούτο, να δίδει εντολή σε δικηγόρο.
- 51 Επομένως, κατά την άποψη της αναιρεσείουσας, αποτέλεσμα του διορισμού του υπευθύνου ήταν μόνον η ανάθεση στο πρόσωπο αυτό των στοιχείων του ενεργητικού και της διαχείρισης των δραστηριοτήτων της τράπεζας και όχι η χορήγηση εξουσίας εκπροσώπησης της τράπεζας στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας με αντικείμενο την προσβολή δεσμευτικών για την τράπεζα αποφάσεων. Συναφώς, είναι αδιάφορο αν οι αποφάσεις αυτές θα μπορούσαν επίσης να επηρεάσουν τα στοιχεία του ενεργητικού και τις δραστηριότητες των οποίων η διαχείριση εμπίπτει στην αρμοδιότητα του υπευθύνου.
- 52 Περαιτέρω, η αναιρεσείουσα υπογράμμισε ότι η απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2019, ΕΚΤ κ.λπ. κατά Trasta Komerbanka κ.λπ. (C-663/17 P, C-665/17 P και C-669/17 P, στο εξής: απόφαση Trasta Komerbanka, EU:C:2019:923), και οι σχετικές με την απόφαση αυτή προτάσεις της γενικής εισαγγελέα επιβεβαιώνουν ότι το ζήτημα της εκπροσώπησης ρυθμίζεται κυρίως από το εθνικό δίκαιο και ότι η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου επί του ζητήματος αυτού είναι δεσμευτική, εκτός αν ένας διάδικος αποδείξει ότι συνιστά παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών. Επομένως, κατά το μαλτέζικο δίκαιο, η εκπροσώπηση της τράπεζας δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες του υπευθύνου, ακόμη και αν αυτός είναι επιφορτισμένος με τις δραστηριότητες της τράπεζας ή με τα στοιχεία του ενεργητικού της.
- 53 Η ΕΚΤ επισήμανε ότι η εκπροσώπηση νομικού προσώπου συσταθέντος υπό εταιρική μορφή διέπεται από το *lex incorporationis* και ότι, εν προκειμένω, σύμφωνα με το δίκαιο της Μάλτας, όπως ερμηνεύθηκε με την απόφαση του Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) [εφετείου (κατώτερης αρμοδιότητας)] της 5ης Νοεμβρίου 2018 στην υπόθεση 6/2017 (Heikki Niemelä κ.λπ. κατά Maltese financial services authority), ο υπεύθυνος εκπροσωπεί την αναιρεσείουσα μόνο στις ειδικώς προβλεπόμενες από το εθνικό δίκαιο περιπτώσεις σε συνάρτηση με τις οποίες διορίστηκε υπό την ιδιότητα αυτή, ιδίως όσον αφορά τα σχετικά με τα στοιχεία του ενεργητικού και τη διαχείριση των δραστηριοτήτων ζητήματα, με αποτέλεσμα το διοικητικό συμβούλιο να διατηρεί τα λοιπά δικαιώματα.

- 54 Η ΕΚΤ παρατήρησε επίσης ότι η εντολή που δόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο της αναιρεσείουσας καταλάμβανε μόνον την εκπροσώπηση για διοικητικά ζητήματα, χωρίς να μνημονεύει ρητώς την εκπροσώπηση ενώπιον δικαστηρίου.
- 55 Συναφώς, όπως ήδη επισήμανε το Δικαστήριο στη σκέψη 33 της παρούσας απόφασης, βάσει του άρθρου 19 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο έχει εφαρμογή και στη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 53, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, τα νομικά πρόσωπα, όπως η αναιρεσείουσα, μπορούν να προσφεύγουν ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης μόνον αν εκπροσωπούνται από δικηγόρο που έχει δικαίωμα παραστάσεως ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους ή άλλου κράτους συμβαλλόμενου στη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.
- 56 Λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης τα νομικά πρόσωπα να εκπροσωπούνται από δικηγόρο που έχει δικαίωμα παραστάσεως ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους ή άλλου κράτους συμβαλλόμενου στη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως που ασκείται από νομικό πρόσωπο και στηρίζεται στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ εξαρτάται από την απόδειξη ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έλαβε πράγματι την απόφαση να ασκήσει την προσφυγή και ότι οι δικηγόροι που ισχυρίζονται ότι το εκπροσωπούν είναι όντως εξουσιοδοτημένοι προς τούτο (πρβλ. απόφαση *Trasta Komercbanka*, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 57 Ακριβώς προς διασφάλιση των ανωτέρω, το άρθρο 51, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου απαιτεί από τους δικηγόρους, όταν ο διάδικος που εκπροσωπούν είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, να καταθέτουν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου εντολή του εν λόγω διαδίκου, η μη προσκόμιση της οποίας μπορεί, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, να έχει ως συνέπεια το τυπικώς अपαράδεκτο της προσφυγής (απόφαση *Trasta Komercbanka*, σκέψη 57).
- 58 Στην περίπτωση πιστωτικού ιδρύματος, όπως η αναιρεσείουσα, το οποίο έχει συσταθεί με τη μορφή νομικού προσώπου η λειτουργία του οποίου διέπεται από το δίκαιο κράτους μέλους, τα όργανα του εν λόγω νομικού προσώπου που είναι εξουσιοδοτημένα να λαμβάνουν τις αποφάσεις που μνημονεύονται στις σκέψεις 56 και 57 της παρούσας απόφασης πρέπει, ελλείψει σχετικής ρύθμισης της Ένωσης, να καθορίζονται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους (απόφαση *Trasta Komercbanka*, σκέψη 58).
- 59 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της εντολής του υπευθύνου και ιδίως του ότι σ' αυτόν εναπέκειτο να «αναλάβει όλες τις εξουσίες, τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις της τράπεζας για το σύνολο των περιουσιακών της στοιχείων, είτε ασκούνται από την γενική συνέλευση των μετόχων της τράπεζας είτε από το διοικητικό της συμβούλιο είτε από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, μεταξύ άλλων και τη νομική και δικαστική εκπροσώπηση της τράπεζας, αποκλειομένων της τράπεζας και κάθε άλλου προσώπου», το διοικητικό συμβούλιο της αναιρεσείουσας δεν είχε πλέον ούτε την εξουσία να την εκπροσωπεί ούτε την αρμοδιότητα να δίδει προς τούτο εντολή σε δικηγόρο.
- 60 Η αρμοδιότητα του διοικητικού συμβουλίου της αναιρεσείουσας να την εκπροσωπεί ενώπιον δικαστηρίου και να δίδει προς τούτο εντολή σε δικηγόρο δεν μπορεί, εξάλλου, να θεμελιωθεί στην απόφαση *Trasta Komercbanka*.

- 61 Πράγματι, η απόφαση αυτή αφορά την υποχρέωση δικαιοδοτικού οργάνου της Ένωσης να μη λαμβάνει υπόψη την ανάκληση της εντολής που έχει δοθεί στον εκπρόσωπο διαδίκου, όταν η ανάκληση αυτή προσβάλλει το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής του διαδίκου αυτού. Παρά ταύτα, τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης υπέχουν τέτοια υποχρέωση μόνο υπό ορισμένες οριοθετημένες περιστάσεις.
- 62 Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 60 έως 62 της απόφασης *Trasta Komercbanka*, το Δικαστήριο έκρινε ότι η προσβολή του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής του πιστωτικού ιδρύματος *Trasta Komercbanka* οφειλόταν στο γεγονός ότι ο εκκαθαριστής που διορίστηκε κατόπιν της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας και της θέσης υπό εκκαθάριση του εν λόγω ιδρύματος τελούσε σε κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων. Επισημάνε ότι ο εκκαθαριστής στον οποίο είχε ανατεθεί η οριστική εκκαθάριση του ιδρύματος είχε διοριστεί κατόπιν προτάσεως της αρμόδιας εθνικής αρχής, η οποία μπορούσε ανά πάσα στιγμή να ζητήσει την ανάκλησή του. Κατά συνέπεια, έκρινε ότι υπήρχε κίνδυνος ο εκκαθαριστής αυτός να μην προσβάλλει, στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας, την απόφαση ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του ιδρύματος, απόφαση η οποία είχε εκδοθεί από την ΕΚΤ κατόπιν προτάσεως της αρχής αυτής και είχε ως αποτέλεσμα τη θέση του ιδρύματος υπό εκκαθάριση. Το Δικαστήριο συνήγαγε εξ αυτού, στη σκέψη 78 της απόφασης *Trasta Komercbanka*, ότι η ανάκληση, από τον εκκαθαριστή, της εντολής που είχαν δώσει τα πρώην διευθυντικά όργανα της *Trasta Komercbanka* στον δικηγόρο που άσκησε προσφυγή κατά της ως άνω απόφασης προσέβαλλε το δικαίωμα του πιστωτικού ιδρύματος σε αποτελεσματική δικαστική προστασία και ότι, λαμβάνοντας υπόψη την ανάκληση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο είχε υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 63 Εν προκειμένω, η εντολή του διορισθέντος από την MFSA υπευθύνου διαφέρει σημαντικά από την εντολή του εκκαθαριστή, όπως αυτή περιγράφεται στη σκέψη 72 της απόφασης *Trasta Komercbanka*, καθόσον αποκλειστικός σκοπός του εκκαθαριστή ήταν η είσπραξη των απαιτήσεων, η πώληση των στοιχείων του ενεργητικού και η ικανοποίηση των πιστωτών, προκειμένου να επιτευχθεί η πλήρης παύση της δραστηριότητας του ως άνω πιστωτικού ιδρύματος.
- 64 Επιπλέον, η αναιρεσείουσα δεν προσκόμισε στοιχεία σχετικά με την εντολή του υπευθύνου ή τις συνθήκες υπό τις οποίες ασκεί την εντολή αυτή από τα οποία να προκύπτει ότι ο υπεύθυνος τελούσε, από νομικής ή πραγματικής απόψεως, σε κατάσταση συγκρούσεως συμφερόντων. Ειδικότερα, ουδόλως προκύπτει από τους όρους της εν λόγω εντολής, οι οποίοι υπομνήστηκαν στη σκέψη 59 της παρούσας απόφασης, ότι ο υπεύθυνος δεν εκπροσωπεί τα συμφέροντα της τράπεζας.
- 65 Ομοίως, το γεγονός ότι ο υπεύθυνος διορίστηκε από την αρμόδια εθνική αρχή η οποία υπέβαλε στην ΕΚΤ την πρόταση ανάκλησης της άδειας λειτουργίας δεν αρκεί, αυτό καθεαυτό, για να στοιχειοθετήσει την ύπαρξη συγκρούσεως συμφερόντων.
- 66 Όσον αφορά το περιεχόμενο της απόφασης που μνημονεύεται στη σκέψη 50 της παρούσας απόφασης, αφενός, επισημαίνεται ότι η απόφαση αυτή δεν αφορούσε την αναιρεσείουσα, αλλά άλλο πιστωτικό ίδρυμα της Μάλτας για το οποίο η MFSA είχε διορίσει υπεύθυνο.
- 67 Αφετέρου, το *Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri)* [εφετείο (κατώτερης αρμοδιότητας)] επιβεβαίωσε, με την εν λόγω απόφαση, ότι οι διοικητές πιστωτικού ιδρύματος δεν στερούνται όλων των εξουσιών τους λόγω του διορισμού υπευθύνου. Συγκεκριμένα, εξακολουθούν να έχουν

την εξουσία να ζητούν, εξ ονόματος του πιστωτικού ιδρύματος, την ανάκληση ορισμένων αποφάσεων προληπτικής εποπτείας που εκδίδει η MFSA ως εθνική αρμόδια αρχή και ιδίως της απόφασης διορισμού υπευθύνου.

- 68 Εντούτοις, από την απόφαση αυτή δεν προκύπτει ότι, όταν έχει διοριστεί υπεύθυνος και του έχει δοθεί εντολή, μεταξύ άλλων, για δικαστική εκπροσώπηση, οι διοικητές του πιστωτικού ιδρύματος παραμένουν αρμόδιοι να αναθέτουν σε δικηγόρο την εκπροσώπηση του πιστωτικού ιδρύματος στο πλαίσιο διαδικασιών που αφορούν αποφάσεις της ΕΚΤ ή να προσβάλλουν αποφάσεις του εν λόγω θεσμικού οργάνου.
- 69 Τέλος, είναι αδιάφορο το γεγονός ότι το διοικητικό συμβούλιο της αναιρεσείουσας είναι αποδέκτης του επίδικου ηλεκτρονικού μηνύματος, στο μέτρο που το μήνυμα αυτό καταρτίστηκε από την ΕΚΤ κατόπιν αιτήματος του εξουσιοδοτημένου από το όργανο αυτό δικηγόρου.
- 70 Πράγματι, μολονότι από το γεγονός αυτό μπορεί να προκύπτει ότι το διοικητικό συμβούλιο της αναιρεσείουσας, ως αποδέκτης του επίδικου ηλεκτρονικού μηνύματος, ενομιμοποιείτο να ασκήσει, ιδίω ονόματι, προσφυγή με αίτημα την ακύρωσή του, τούτο δεν σημαίνει, εντούτοις, ότι το διοικητικό συμβούλιο εξακολουθούσε, μετά τον διορισμό του υπευθύνου, να έχει την εξουσία να λάβει απόφαση για την άσκηση προσφυγής ενώπιον δικαιοδοτικού οργάνου της Ένωσης εξ ονόματος της αναιρεσείουσας και να είναι αρμόδιο να αναθέσει σχετική εντολή σε δικηγόρο.
- 71 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 72 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αυτό αποφαινεται επί των εξόδων.
- 73 Το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ορίζει ότι ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.
- 74 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η Pilatus Bank ηττήθηκε και η ΕΚΤ ζήτησε, τόσο ενώπιον του Δικαστηρίου όσο και ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, να καταδικαστεί η Pilatus Bank στα δικαστικά έξοδα, η τελευταία φέρει, πέραν των δικαστικών εξόδων της, και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η ΕΚΤ στο πλαίσιο της πρωτόδικης και της παρούσας αναιρετικής διαδικασίας.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Αναιρεί τη διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 24ης Σεπτεμβρίου 2021, Pilatus Bank κατά ΕΚΤ (T-139/19, EU:T:2021:623).**
- 2) Απορρίπτει την προσφυγή που ασκήθηκε στην υπόθεση T-139/19 ως απαράδεκτη.**
- 3) Καταδικάζει την Pilatus Bank plc στα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)